

Planologische aspecten van bosaanleg

Er zijn momenteel veel mensen met interesse voor aanleg van nieuw bos. Hier komt veel bij kijken. De financiering moet geregeld worden, er moet een bos worden ontworpen en, misschien wel het belangrijkste, er moet toestemming komen van de gemeente. Dat laatste is niet altijd eenvoudig en vergt een goede voorbereiding.

In dit artikel wordt ingegaan op de verschillende planologische aspecten die bij bosaanleg om de hoek komen kijken. Stap voor stap wordt uitgelegd hoe u van het plan tot het uiteindelijke planten komt.

b

ossen beïnvloeden de omgeving en de omgeving beïnvloedt het bos, daarom is voor de aanleg van een nieuw bos toestemming van de gemeente nodig. Uw plan voor de aanleg van nieuw bos wordt beoordeeld aan de hand van het streek- en bestemmingsplan. Het bestemmingsplan is hierbij bindend. Het streek- of provinciaal ontwikkelingsplan is slechts richtinggevend voor de gemeente. In veel gevallen staat de geldende bestemming de aanleg van bos niet zonder meer toe in agrarische gebieden. Het is daarom verstandig om in een vroeg stadium het bestemmingsplan in te zien en contact op te nemen met gemeente en provincie om een beeld te krijgen of bosaanleg op de door u gewenste locatie mogelijk is. De gemeente mag het bestemmingsplan wijzigen, maar heeft daarvoor wel de goedkeuring van de provincie nodig.

Drie scenario's

Afhankelijk van hetgeen er in het bestemmingsplan staat, is één van de onderstaande drie scenario's voor uw situatie van toepassing:

1. Bosaanleg past in het geldende bestemmingsplan
2. Bosaanleg past in het geldende bestemmingsplan, mits ...
3. Bosaanleg past niet in het geldende bestemmingsplan

De procedures die horen bij deze mogelijkheden worden hieronder behandeld.

Scenario 1: Bosaanleg past in het geldende bestemmingsplan

- 1.1 Zonder toestemming van B&W. Aanlegvergunningen zijn er ter bescherming van de geldende bestemming. U kunt op korte termijn overgaan tot planten.
- 1.2 De locatie heeft een bestemming die bos niet uitsluit, zoals bijvoorbeeld 'natuurgebied' of 'houtopstanden'. Het college van Burgemeester en Wethouders (B&W) dient uitsluitel te geven over in hoeverre het bedoelde bos past bij de bestemming. Indien dit positief uitvalt kan een aanlegvergunning verleend worden. In de regel duurt dit traject zo'n 2 maanden.

Het projectplan

Voor het wetslagen van een bebossingsproject is het van belang een gedegen projectplan op te stellen. De mate van detail is afhankelijk van in welk van de vier scenario's de bestemming van de locatie valt. Hoe 'zwaarder' de procedure, hoe beter het projectplan en de ruimtelijke onderbouwing in de regel uitgewerkt moeten zijn. De volgende onderdelen kunnen de revue passeren:

- Bebossingsplan;
- Een beschrijving van het projectgebied in zowel de huidige als de gewenste situatie;
- De geldende planologische situatie;
- Toetsing van de mogelijkheden voor bosaanleg aan rijksbeleid, provinciaal en gemeentelijk beleid;
- Toetsing van bosaanleg aan bestaande en potentiële belemmeringen in de omgeving;
- Integrale afweging van betrokken belangen en effecten op de omgeving;
- Verantwoording van de economische uitvoerbaarheid van het project.

Welke functies het bos toegeschreven krijgt is ook van invloed op het verkrijgen van toestemming van de gemeente. Een bos dat aan de rand van de stad is gepland, zonder aandacht voor de belevingswaarde, zal op weinig sympathie kunnen rekenen. Goede bronnen van informatie voor het maken van een projectplan zijn:

- (inter)gemeentelijk structuurplan of -visie, regiovisie, streekplanuitwerking, structuurschets;
- bestemmingsplan (in ontwikkeling);
- relatie met (een visie in) het geldend bestemmingsplan of vastgestelde gebiedsuitgangspunten;
- relatie met sectorale beleidsnota's (zoals bijvoorbeeld het landschapsbeleidsplan / landschapsontwikkelingsplan of het natuurbeleidsplan).

Al deze plannen kunt u op aanvraag inzien in het gemeentehuis van uw gemeente.

Scenario 2: Bosaanleg past in het geldende bestemmingsplan, mits ...

Indien in de beschrijving op hoofdlijnen in het bestemmingsplan voor de betreffende locatie een wijzigingsbevoegdheid is opgenomen, geeft dit de gemeente de mogelijkheid om toestemming voor bosaanleg te verlenen (art. 11). Een voorstel tot wijziging van de bestemming dient ter inzage te worden gelegd. Dit wordt in de plaatselijke kranten aangekondigd. Wanneer de gemeenteraad de wijziging heeft vastgesteld, zal het voorstel veelal door de Gedeputeerde Staten van de provincie (GS) goedgekeurd moeten worden. Dit traject duurt ongeveer 4 maanden. Indien er in de beschrijving op hoofdlijnen niet gesproken wordt over een wijzigingsbevoegdheid dient er via scenario 3 gewerkt te worden.

Scenario 3: Bosaanleg past niet in het geldende bestemmingsplan

3.1 Vrijstelling: de artikel 19 procedure

Wanneer er een andere bestemming dan bos, bosgebied of natuur op de locatie rust, kunt u de gemeente vragen om een vrijstelling van de geldende bestemming, de zogenaamde artikel 19-procedure. Vrijstelling van het bestemmingsplan betekent dat u uw plan toch mag uitvoeren, ook al past het niet in het bestemmingsplan. De artikel 19-procedure is in 2000 gewijzigd. Was het vroeger zo dat gemeenten na het verlenen van een vrijstelling het bestemmingsplan

moesten herzien, nu kunnen ze volstaan met een goede ruimtelijke onderbouwing van de vrijstelling, bijvoorbeeld in de vorm van een structuurplan of structuurvisie waarin toekomstige ontwikkelingen worden geschetst. Voor een goede ruimtelijke onderbouwing is het belangrijk dat u in het projectplan duidelijk motiveert waarom uw project past in het betreffende gebied. Zorg er voor dat bestuurders en burgers enthousiast worden van het plan. Maak hierbij bijvoorbeeld gebruik van de positieve bijdragen die bos kan leveren aan de omgeving. Nadat de vrijstelling ter inzage is gelegd en de gemeenteraad er over heeft besloten dient GS een verklaring van geen bezwaar af te geven.

Positieve bijdragen die bos kan leveren aan de (woon)omgeving

- Met bos kan voldaan worden aan de recreatiebehoefte van de bevolking dichtbij huis;
- Bos kan bijdragen aan een aantrekkelijk leef- en werkmilieu;
- Bos verhoogt de ecologische waarde door bestaande natuur te verbinden;
- Bos kan verstedelijking structureren;
- Bos vormt een buffer tegen ongewenste invloeden;
- Bos in of nabij de woonomgeving heeft een educatieve waarde;
- Bos draagt bij aan een gezond leefmilieu (contact met natuur heeft een positieve werking op het herstel van ziekten of het voorkomen van stress en burnout);
- De nabijheid van bos heeft in veel gevallen een waardeinstijging van onroerend goed tot gevolg.

De artikel 19-procedure is er in een 'zware' en een 'lichte' vorm, oftewel een lange en een korte procedure. Uw gemeente kan vertellen welke procedure voor uw plan geldt. Het is vaak zo dat hoe ingrijpender de ingreep, des te zwaarder de procedure. Over het algemeen geldt voor een bestemmingswijziging naar bos de lange 'zware' procedure. Zeker als het gaat om nieuwe landgoederen. Het is veelal ook beter de uitgebreidere procedure te volgen, zodat uw project in een later stadium niet kan worden teruggefloten, omdat er juist een te lichte procedure is gevolgd. Afhankelijk van of de zware of lichte procedure wordt gevolgd en of er bezwaar of beroep wordt aangetekend, varieert de duur van dit traject tussen de 9 en 14 maanden.

3.2 Partiële herziening of nieuw bestemmingsplan

Indien er net als in scenario 3.1 een andere bestemming dan bos, bosgebied of natuur op het gebied rust, kunt u uw gemeente verzoeken om een partiële herziening van het bestemmingsplan. Hiervoor dient uw projectplan zeer compleet en goed onderbouwd te zijn. Indien het project aantoonbaar kan rekenen op een breed draagvlak, maakt het de kans van slagen stukken groter. Een partiële herziening van het bestemmingsplan doorloopt dezelfde procedure als een nieuw bestemmingsplan. Al met al is het een langdurig traject, wat al snel een jaar zal vergen. Over het algemeen wordt dit scenario niet snel voor bebossingsprojecten doorlopen.

Er kan door de gemeente ook gekozen worden een geheel nieuw bestemmingsplan te maken voor de gronden waarop uw bosuitbreiding zal plaatsvinden. Gemeenten zullen voor een dergelijke procedure kiezen wanneer er in de omgeving meer nieuwe ontwikkelingen gewenst zijn, waarvoor wijziging van het bestemmingsplan noodzakelijk is. Een gemeente kan hier ook voor kiezen indien u meer van plan bent dan alleen bosaanleg, bijvoorbeeld wanneer u een nieuw landgoed wilt ontwikkelen.

Het voordeel van scenario 3.1, waar de oude bestemming gehandhaafd blijft, ten opzichte van 3.2 is dat de procedure over het algemeen sneller doorlopen wordt. Bij een partiële herziening of een geheel nieuw bestemmingsplan daarentegen, wordt de bestemming gewijzigd wat de nodige zekerheid met zich brengt.

Procedure (partiële) herziening bestemmingsplan

Kort samengevat ziet het er als volgt uit: de gemeente peilt de meningen van de bevolking en andere belanghebbenden (inspraak). Vervolgens stelt de gemeente een ontwerpbestemmingsplan op. Dit ligt 4 weken ter inzage, waarbij iedereen schriftelijk zienswijzen kenbaar kan maken bij de gemeenteraad. Binnen 8 weken of –als zienswijzen kenbaar zijn gemaakt– binnen 4 maanden, stelt de gemeenteraad het plan vast. Binnen 4 weken ligt het vastgestelde plan ter inzage. Er is dan 4 weken de tijd om schriftelijk bedenkingen bij GS in te brengen, die daarna mondeling kunnen worden toegelicht. Binnen 13 weken of –als bedenkingen zijn ingebracht– binnen 6 maanden, volgt het besluit van GS inzake goedkeuring. Besluit van GS ligt gedurende 6 weken met het bestemmingsplan ter inzage bij de gemeente. Beroep is mogelijk bij de Afdeling bestuursrecht-spraak van de Raad van State. Na ongeveer 12 maanden volgt de beslissing op het beroep.

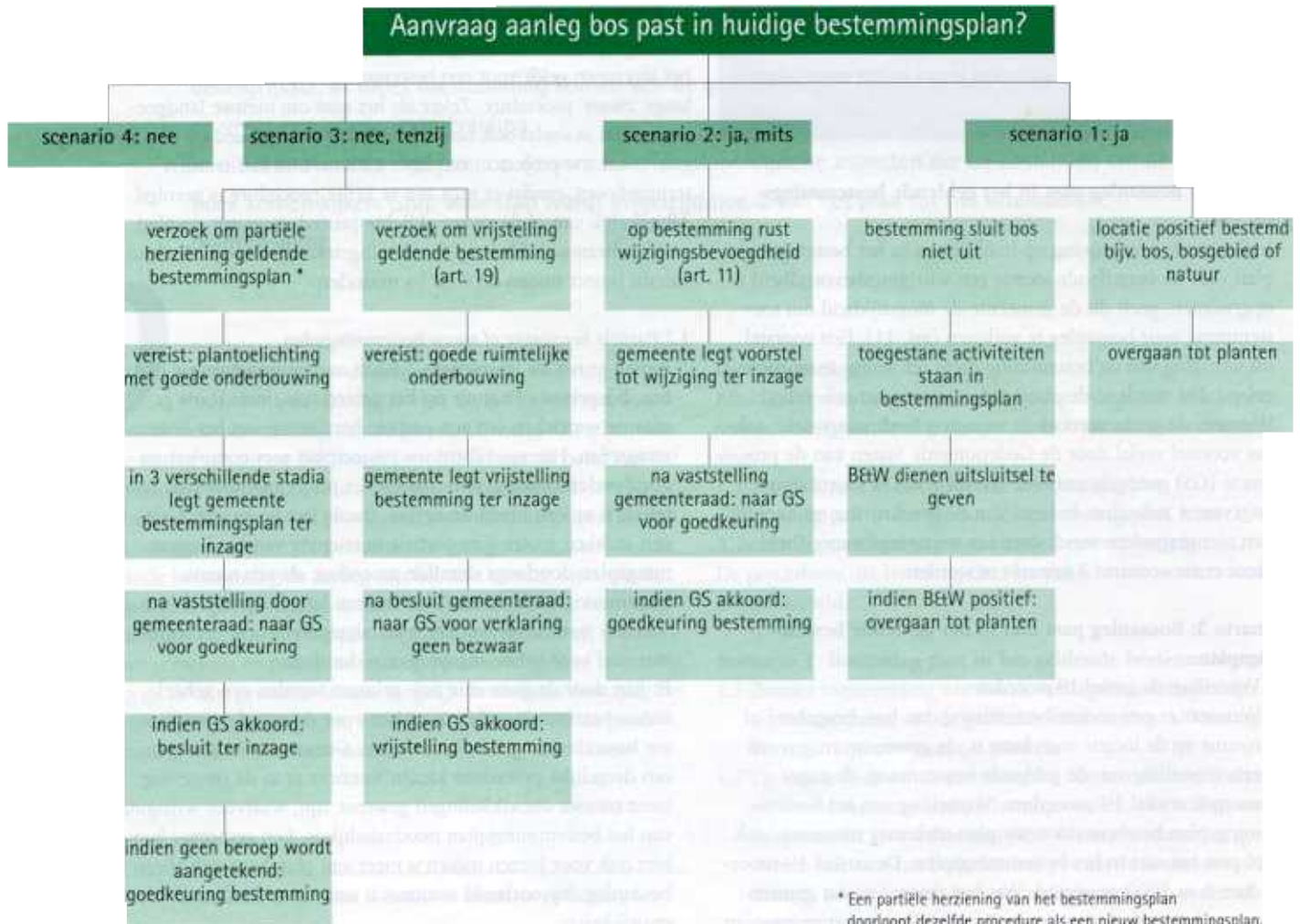
Ontwerp projectplan

Indien uit de controle van het bestemmingsplan en het overleg met gemeente en provincie blijkt dat er een goede kans is dat u toestemming krijgt voor bosaanleg, kunt u een ontwerp projectplan (laten) opstellen (zie kader). Met dit ontwerp kunt u de verschillende belanghebbenden (gemeente, omwonenden en grondgebruikers, belangenorganisaties en provincie) informeren en consulteren. De reacties op het plan dienen goed vastgelegd en, indien wenselijk, verwerkt te worden in het uiteindelijke projectplan. In deze fase is het belangrijk dat duidelijk wordt hoe de verschillende partijen denken over de aanleg van het bos en dat waar mogelijk draagvlak gecreëerd wordt. Om dit te bereiken dient u rekening te houden met de wensen van omwonenden. Hierbij kan gedacht worden aan mooie wandelpaden, een recreatief aantrekkelijk bos, een brede struiklaag langs aangrenzende landbouwpercelen (schaduwwerking), geen fruitbomen indien fruittelers in de buurt te vinden zijn, inheemse boomsoorten etc.

Kijk vooruit!

Zoals uit bovenstaande wel blijkt is het, het meest eenvoudig om via scenario 1 of 2 te werken. Dit betekent dat u, op het moment dat de gemeente een bestemmingsplan buitengebied op gaat stellen, alert moet zijn en er voor kan zorgen dat er in het nieuwe bestemmingsplan rekening gehouden wordt met eventuele bosaanleg. Is het zeker dat u binnen 10 jaar bos aan gaat leggen: probeer dan bestemming bos te krijgen, scenario 1.1. Weet u dit niet volledig zeker kies dan voor een uitwerkingsbevoegdheid van B&W volgens artikel 11, scenario 2.

Figuur 1: stroomdiagram bosaanleg en planologie

Afstemming planologie en subsidie traject: een vicieuze cirkel

Eén van de grootste problemen waar u bij aanleg van nieuw bos tegen aan kunt lopen is de slechte afstemming tussen de planologische procedures en het subsidie traject (Subsidieregeling Natuurbeheer -SN-). Het komt tegenwoordig voor dat een bosaanlegger 'schade' ondervindt, omdat de toestemming van de gemeente voor bosaanleg zo lang op zich laat wachten dat hij zijn SN-subsidie misloopt. Om de subsidie te ontvangen is een bestemmingswijziging nodig, maar om de bestemming gewijzigd te krijgen is soms een subsidiebeschikking vereist. Een vicieuze cirkel dus.

Recent heeft Stichting Bos en Hout een Expert Meeting georganiseerd, waar de knelpunten voor bosaanleg geïnventariseerd zijn en mogelijke oplossingen werden aangedragen. Bovenstaand punt kwam als één van de problemen naar voren. Ook het Ministerie van LNV onderkent het probleem. Zij zijn momenteel bezig met een revisie van haar subsidiestelsel, waarbij ook onderzocht wordt hoe dit probleem opgelost kan worden. Streefdatum voor het afronden van deze revisie is 1 september 2003.

Bepalingen in de aanlegvergunning

Wanneer u toestemming krijgt voor de aanleg van nieuw bos, zorg er dan voor dat er in de aanlegvergunning bepalingen worden opgenomen die de dagelijkse bedrijfsvoering niet in de weg zullen staan. Welke dit moeten zijn is afhankelijk van de functie van het bos, maar werken en/of werkzaamheden die voortvloeien uit verplichtingen op grond van de Boswet of uit andere overheidsregelingen (zoals Programma Beheer) moeten vrijgesteld worden van een aanlegvergunningvereiste. De noodzakelijke werkzaamheden voortvloeiend uit normaal gebruik, beheer en onderhoud van de terreinen kunnen dan gewoon plaatsvinden.

Plan ver vooruit!

Over het algemeen vergt de aanleg van nieuwe bossen veel overleg en een lange voorbereidingstijd.

Indien u van plan bent bos aan te gaan leggen; maak dan een mooi plan, waar de gemeente ambtenaar en wethouder enthousiast over worden. Probeert er voor te zorgen dat de omgeving en omwonenden positief of ten minste niet negatief tegenover het plan staan. Alleen op deze wijze zal de gemeenteraad bereid zijn om u toestemming te verlenen om bos aan te planten. Tegenstanders zult u altijd tegenkomen, maar zij kunnen worden gepareerd door een positief gestemd college. Op deze wijze kunt ook u aan de slogan 'Meer ruimte voor bos' gehoor geven. Er zijn u al veel mensen voorgegaan!

Met dank aan:

- Ton Peeters, provincie Limburg
- Mariska Massop, Boomtotaalzorg
- Meino Lumkes, provincie Drenthe
- Dianne Nijland, Bosschap
- Patrick Jansen, Stichting Bos en Hout

Dit artikel is mede tot stand gekomen door een financiële bijdrage van het Bosschap en het Ministerie van LNV

Bronnen:

- www.vrom.nl
- Bakker A.J.J., De sociaal-economische aspecten van bosaanleg op landbouwgrond, Nederlandse Vereniging van Boseigenaren, 1995
- Benthem M.H.A. van, L. Kuiper, Asphalt en beton in evenwicht met bos en natuur voor mensen, Landwerk, december 2002, pp. 35-39
- Bogaardt V.C.A., presentatie 'van plan tot planten' 31 okt. 2002, Stichting Advisering Bestuursrechtspraak voor Milieu en Ruimtelijke Ordening, 2002
- Buis J., Bos in het bestemmingsplan, Bosschap, 1997
- Lambregts L., T. Tunnissen, bosaanleg door particulieren blijft moeizaam, Groen, februari 2003, pp. 6-9
- Peeters T., presentatie 'Bosaanleg en Planologie' 16 okt. 2002, Provincie Limburg, 2002

'MOGELIJKHEDEN BOSANLEG BETER DAN OOI'

Bos en Hout en de Unie van Bosgroepen verzorgen, in opdracht van het ministerie van LNV, de bosvoorlichting. Hiervoor wordt in september een voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd over de financiële, fiscale, planologische en bosbouwkundige aspecten van bosaanleg. Deze bijeenkomst is bedoeld voor iedereen die op één of andere manier betrokken is bij bosaanleg, maar vooral voor particulieren en boeren.

Datum: 24 september

Locatie: Het Cambium, Nieuwe Kanaal 9a, Wageningen, tel: 0317 - 466 555

Programma

09.30 - 10.00 Ontvangst met koffie/thee

10.00 - 12.30 Presentaties:

- Opening
 - Bos en Hout (de heer Jansen)
- Nieuwe bossen en planologie
 - Provincie Gelderland
- Financiële regelingen van het Nationaal Groenfonds
 - Nationaal Groenfonds (de heer Scholtz)
- Subsidieregeling Natuurbeheer en Agrarisch Natuurbeheer
 - Laser (de heer Horsch)
- De kosten van bosaanleg
 - Bos en Hout
- Fiscale aspecten van bosaanleg
 - Ernst & Young (de heer Bakker)
- Een bebosser aan het woord
 - de heer Beekhuis (Groenconsult)

12.30 - 14.00 Lunch bij 'De Wageningse Berg'

14.00 - 15.30 Veldbezoek op NSW-landgoed 'Jonkershoeve' van de heer Tinsse

15.30 - 16.15 Afsluiting met drankje

Kosten: 10 euro, te voldoen bij aankomst

Maximum deelnemersaantal: 100

Transport: Met een bus naar de 'Jonkershoeve'

Opgeven bij Stichting Bos en Hout

Postbus 253, 6700 AG Wageningen

e-mail: patrick.jansen@sbh.nl

tel: 0317-466 563

fax: 0317-410 247

Deze bijeenkomst maakt onderdeel uit van de bosvoorlichtingsactie die wordt uitgevoerd door de Unie van Bosgroepen, Bos en Hout en Stichting Landschapsbeheer Nederland. Dit project wordt gefinancierd door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Via de diverse media en op de www.bosinfo.nl en www.sbh.nl wordt u op de hoogte gehouden van de voorlichtingsacties. Binnen dit project is de bostelefoon geopend, waar u ook terecht kunt voor vragen over bosaanleg (0318 - 650 602).

landbouw, natuurbeheer en visserij

SBH